

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 206/2017-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], občana Sýrie, zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátska kancelária, Mariánske námestie 31, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžz 12/2004 a jeho rozsudkom č. k. 1 Sžz 12/2014-73 z 9. decembra 2014 takto

r o z h o d o l :

1. Právo [REDAKOVANÉ] na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžz 12/2014 a jeho rozsudkom č. k. 1 Sžz 12/2014-73 z 9. decembra 2014 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Sžz 12/2014-73 z 9. decembra 2014 zrušuje.

3. [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie nepriznáva.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne, JUDr. Sabíny Hodoňovej, PhD., advokátska kancelária, Mariánske námestie 31, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], občana Sýrie (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátska kancelária, Mariánske námestie 31, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžz 12/2014 a jeho rozsudkom č. k. 1 Sžz 12/2014-73 z 9. decembra 2014 (ďalej len „namietaný rozsudok“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Útvary policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce (ďalej len „útvary policajného zaistenia“) pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie zo zaistenia zo 6. októbra 2014 (ďalej len „žiadosť o prepustenie zo zaistenia“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je štátnym príslušníkom Sýrie a rozhodnutím príslušnej zložky Policajného zboru z 23. júla 2014 (ďalej len „rozhodnutie o zaistení z 23. júla 2014“) bol zaistený podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), a to pre účely realizácie trestu vyhostenia z územia Slovenskej republiky v trvaní desiatich rokov, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Trebišov sp. zn. 3 T 57/2012 z 11. decembra 2012.

3. Sťažovateľ adresoval 6. októbra 2014 útvaru policajného zaistenia žiadosť o bezodkladné prepustenie zo zaistenia dôvodiac, že sa jeho zaistenie javí ako neúčelné. Následne sťažovateľ podal 7. októbra 2014 najvyššiemu súdu žalobu pre nezákonný zásah orgánu verejnej správy, v ktorej argumentoval neúčelnosťou ďalšieho zaistenia jeho osoby, poukazujúc na získané vyjadrenie príslušnej zložky Policajného zboru, podľa ktorého vzhľadom na bezpečnostnú situáciu v Sýrii nerealizuje Slovenská republika žiadne návraty jej štátnych príslušníkov do domovskej krajiny. V podanej žalobe sa sťažovateľ odvolával na obdobné informácie plynúce z ďalších verejne dostupných informačných zdrojov.

4. Dňa 16. októbra 2014 doručil útvar policajného zaistenia právnomu zástupcovi sťažovateľa stanovisko, ktorým jeho žiadosti o prepustenie zo zaistenia zo 6. októbra 2014 nevyhovelo.

5. Sťažovateľ 24. novembra 2014 doplnil žalobu adresovanú najvyššiemu súdu podaním, v ktorom konajúcemu súdu oznámil, že 16. októbra 2014 požiadal o azyl, a súčasne argumentoval, že zaistenie jeho osoby nie je zákonné, keďže žiadatelia o azyl môžu byť zaistení len z dôvodov uvedených v § 88a zákona o pobyte cudzincov, a v jeho prípade rozhodnutie v intenciách označených zákonných ustanovení vydané nebolo.

6. Najvyšší súd namietaným rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ nevyužil iné zákonné prostriedky nápravy, ktoré mal k dispozícii, teda nesplnil podmienku vyplývajúcu z § 250v ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) keďže *„vo veci bolo vydané rozhodnutie o zaistení, proti ktorému sťažovateľ nepodal opravný prostriedok, návrh proti nezákonnému zásahu takýto opravný prostriedok nemôže nahradiť, pretože ak bolo vo veci vydané rozhodnutie, má žaloba, resp. opravný prostriedok prednosť pred návrhom podľa § 250v zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“)“*.

7. Sťažovateľ je toho názoru, že označeným postupom a namietaným rozsudkom najvyššieho súdu bolo porušené jeho právo na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4

dohovoru. Sťažovateľ porušenie svojho práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru vidí aj v označenom postupe útvaru policajného zaistenia.

8. Sťažovateľ v podanej sťažnosti odvolávajúc sa na ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru argumentuje, že mu predmetné ustanovenie garantuje právo na periodickú súdnu kontrolu, v rámci ktorej by bola posúdená zákonnosť ďalšieho trvania zaistenia jeho osoby, a to aj v prípadoch, keď bolo pôvodne nariadené zaistenie zákonné, keďže v priebehu času takéto zaistenie môže stratiť svoje opodstatnenie. Dodáva, že mu logicky predmetné ustanovenie súdom poskytovanú ochranu garantuje aj v prípadoch, keď proti prvotnému rozhodnutiu o zaistení opravný prostriedok nepodal. Toto svoje stanovisko opiera aj o závery nálezov ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 557/2012 z 18. apríla 2013.

9. Sťažovateľ uvádza, že sa žalobou podanou najvyššiemu súdu nedomáhal preskúmania prvotného rozhodnutia o zaistení jeho osoby, ale domáhal sa práva na periodickú súdnu kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania jeho zaistenia.

10. Na základe podrobného výkladu relevantných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v kontexte ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru sťažovateľ formuluje záver, že sa predmetnej súdnej kontroly možno domáhať práve postupom podľa piatej časti piatej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, teda podaním žaloby o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, pretože *„ako jediný z do úvahy prichádzajúcich procesných možností umožňuje iniciovať súdne konanie, v priebehu ktorého sa rozhoduje v merite veci, existuje reálny predpoklad, že o zákonnosti pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa bude rozhodnuté urýchlene a jeho podaním je začaté súdne konanie, v ktorom môže súd nariadiť prepustenie sťažovateľa na slobodu, a to vydaním rozhodnutia podľa § 250v ods. 4 OSP, ktorým zakáže správnomu orgánu pokračovať v nezákonnom zásahu do práv sťažovateľa, ktorý spočíva v jeho nezákonnom pozbavení osobnej slobody“*.

11. Sťažovateľ v podanej sťažnosti zdôrazňuje, že nezákonný zásah do jeho práv nebol spôsobený prvotným rozhodnutím o zaistení, ale v dôsledku porušenia povinnosti príslušného správneho orgánu konať podľa § 90 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov

(„zariadenie je povinné skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia“) v spojení s § 90 ods. 2 písm. b) bodom 1 zákona o pobyte cudzincov („zariadenie je povinné prepustiť bez zbytočného odkladu zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny, ak zanikol účel zaistenia“), t. j. porušenia povinnosti prepustiť sťažovateľa bez zbytočného odkladu, keďže zanikol účel jeho zaistenia.

12. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti týmto nálezom:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. I Sžz 12/2014 porušil právo [REDAKOVANÉ] na preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody a nariadenia prepustenia, ak je pozbavenie osobnej slobody nezákonné podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím sp. zn. I Sžz 12/2014 a Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce porušil právo [REDAKOVANÉ] na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie za porušenie čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sume 20 000 EUR (slovom dvadsaťtisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť mu do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie za porušenie článku 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sume 20 000 EUR (slovom dvadsaťtisíc eur), ktoré sú Najvyšší súd Slovenskej republiky a Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce povinné vyplatiť mu do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce sú povinné uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 3 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

13. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 206/2017-13 zo 4. apríla 2017 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia práva sťažovateľa

zaručeného čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžz 12/2014 a namietaným rozsudkom a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

14. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa doručenom ústavnému súdu 23. mája 2017 prostredníctvom svojej predsedníčky prezentoval túto argumentáciu:

«Kľúčové pri posudzovaní dôvodnosti návrhu sťažovateľa podľa najvyššieho súdu bolo:

- sťažovateľ bol zaistený na základe rozhodnutia správneho orgánu a to rozhodnutia vydaného UPZC v Sečovciach dňa 23.7.2014 pod č. PPZ-HCP-PO6-ZVC-36-OH/2014,*
- sťažovateľ proti rozhodnutiu o zaistení opravný prostriedok nepodal*
- sťažovateľ požiadal Útvar policajného zaistenia Sečovce dňa 6.10.2014 o bezodkladné prepustenie zo zaistenia z dôvodu nevyhostiteľnosti do krajiny pôvodu vzhľadom na bezpečnostnú situáciu - ozbrojený konflikt v Sýrii*
- podľa sťažovateľa na žiadosť o bezodkladné prepustenie zo zaistenia nebolo zo strany Útvaru policajného zaistenia Sečovce nijako reagované*
- sťažovateľ dňa 16.10.2014 požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky*
- sťažovateľ neobdržal rozhodnutie odporcu o tom, že je zaistený ako žiadateľ o azyl z niektorého z dôvodov uvedených v § 88a zákona o pobyte cudzincov.*

Najvyšší súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa, ktorou odôvodňuje podanie zásahovej žaloby ako jediný z do úvahy prichádzajúcich procesných možností umožňujúceho iniciovať súdne konanie, výsledkom ktorého by bolo sťažovateľom očakávané rozhodnutie súdu vydané podľa § 250v ods. 4 OSP, ktorým zakáže správnemu orgánu pokračovať v nezákonnom zásahu do práv sťažovateľa, ktorý spočíva v jeho nezákonnom pozbavení osobnej slobody, považuje za dôležité uviesť, že zásahovú žalobu nie je možné považovať za jedinú do úvahy prichádzajúcu procesnú možnosť umožňujúcu iniciovať súdne konanie, výsledkom ktorej by bolo sťažovateľom očakávané rozhodnutie o jeho prepustení.

Vzhľadom k tomu, že sťažovateľ tvrdil a písomným podaním žiadosti súdu preukázal, že dňa 6.10.2014 podal žiadosť o bezodkladné prepustenie sťažovateľa zo zaistenia (žiadosť bola adresovaná Útvaru policajného zaistenia Sečovce) prepustený nebol a súd nemal ani pochybnosť o tom, že správny orgán na žiadosť nijako nezareagoval, účinným prostriedkom ochrany práv sťažovateľa bolo podľa najvyššieho súdu konanie podľa § 250t OSP, nakoľko

ak odporca nekonal bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom (§ 90 ods. 2 písm. d/ zákona o pobyte cudzincov, v spojení s ustanovením § 90 ods. 2 písm. b) bod I zákona o pobyte cudzincov), mohol jedine súd v konaní o nečinnosti posúdiť dôvodnosť takejto námietky a vysloviť povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť.

Až výsledok takeého konania a rozhodnutia správneho orgánu (rozhodnutie o neprepustení zo zaistenia, resp. rozhodnutie o tom, že účel zaistenia trvá) by bol preskúmateľný súdom s možnosťou posúdenia dôvodnosti námietok neúčelnosti zaistenia sťažovateľa pre jeho nevyhostiteľnosť, resp. námietok týkajúcich sa nezákonnosti zaistenia po zmene okolností na strane sťažovateľa po podaní žiadosti o azyl.

Záver o porušení povinnosti správneho orgánu konať podľa ustanovenia § 90 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov, v spojení s ustanovením § 90 ods. 2 písm. b) bod I zákona o pobyte cudzincov, podľa názoru najvyššieho súdu nemôže urobiť súd v konaní o zásahovej žalobe, ale posúdiť, či správny orgán po podaní žiadosti o prepustenie zo zaistenia a po podaní žiadosti o azyl konať mal a nekonal, a teda, či správny orgán mal povinnosť vydať rozhodnutie o trvaní účelu zaistenia, môže súd v konaní proti nečinnosti správneho orgánu § 250t O.s.p. a nasl, ktorý súčasne, ak takýto návrh vyhodnotí za dôvodný, vysloví povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť.

Sťažovateľ takto zjavne nepostupoval a namiesto konania proti nečinnosti, podal zásahovú žalobu.

K námietke sťažovateľa, že dňa 24. novembra 2014 doplnil žalobu adresovanú najvyššiemu súdu podaním, v ktorom súdu oznámil, že 16. októbra 2014 požiadal o azyl, pričom súčasne argumentoval, že zaistenie jeho osoby nie je zákonné, keďže žiadatelia o azyl môžu byť zaistení len z dôvodov uvedených v ustanoveniach § 88a zákona o pobyte cudzincov a v jeho prípade rozhodnutie v intenciách označených zákonných ustanovení vydané nebolo, najvyšší súd uvádza, že v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžz 12/2014 išlo o zásahovú žalobu a nie o preskúmanie rozhodnutia o zaistení sťažovateľa, i keď nepochybne zásahová žaloba sa týka samotného zaistenia sťažovateľa, pričom zaistenie cudzinca v zmysle ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu (napr. 1 Sža 23/2014 zo dňa 13.8.2014, sp. zn. 1 Sža 5/2015 zo dňa 6.2.2015) nepochybne znamená obmedzenie alebo

dokonca v závislosti na povahe, dĺžke, dôsledkoch a spôsobe zaistenia zbavenie slobody cudzinca.

Námietky týkajúce sa nezákonného zásahu orgánu verejnej správy po podaní žiadosti o udelenie azylu podľa najvyššieho súdu nebolo možné zohľadniť v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy § 250v OSP, ale až v konaní, ktorého výsledok mohol vziť z konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy, ktoré sťažovateľ mohol využiť na ochranu svojich práv najmä potom, ako odporca po podaní žiadosti o azyl opätovne nerozhodol o prepustení sťažovateľa zo zaistenia, resp. o zaistení sťažovateľa- ako žiadateľa o azyl podľa §88 a ods. 1 písm. c (už zaisteného podľa §88 ods.1 písm. b/ zákona o pobyte).

Sťažovateľ takto nepostupoval.

Z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. I Sža 29/2014 zo dňa 2.9.2014, sp. zn. 10Szak/2/2017 z 1.2.2017) vyplýva, že „obmedzenie osobnej slobody žiadateľov o azyl nevyklučuje ani medzinárodné azylové právo, hoci všeobecne stanovuje zásadu, podľa ktorej nie je možné na utečencov (žiadateľov o azyl) nahliadať ako na neoprávnene pobývajúce osoby a je treba im priznať (okrem iného) právo na slobodu pohybu na území krajiny, v ktorej sa nachádzajú (pozri čl. 26, 31 a 32 Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1931“), zároveň Súdny dvor E Ú vo veci Arslan proti Polícii Českej republiky zdôraznil, že členské štáty musia mať možnosť zabrániť tomu, aby zaistený cudzinec podaním žiadosti o azyl automaticky dosiahol prepustenie zo zaistenia , inak by bol narušený zmysel návratovej smernice, ktorým je účinné navrátenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území (bod 60 rozsudku vo veci A.).

Najvyšší súd napokon uvádza, že oprávneniu súdu v konaní o zásahovej žalobe skúmať námietky cudzincov týkajúce sa samotného účelu zaistenia bránia ustanovenia OSP, (platné a účinné v čase rozhodovania najvyššieho súdu), pričom sa v nich premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“).

Nevyužitie postupu podľa ustanovení §250t OSP zo strany sťažovateľa, výsledkom ktorého by mohlo byť vydanie rozhodnutia o trvaní účelu zaistenia po podaní žiadosti o prepustenie, resp. po podaní žiadosti o azyl, preskúmateľné súdom, vrátane námietok

neúčelnosti zaistenia pre nevyhostiteľnosť, resp. posúdenie novej okolnosti- podanie žiadosti o azyl, znamená podľa najvyššieho súdu stratu možnosti skúmať a spochybňovať účelnosť zaistenia v konaní o zásahovej žalobe podľa §250 v OSP.

S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd považuje námietky sťažovateľa uvedené v sťažnosti za nedôvodné a navrhuje sťažnosť odmietnuť.»

15. Predsedníčka najvyššieho súdu vo vyjadrení zároveň prezentovala súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľ nevyužil a v podaní doručenom ústavnému súdu 7. júna 2017 jeho právny zástupca s oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

17. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

18. Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh, vyjadrení odporcu, obsahu príslušného spisového materiálu a na základe poskytnutej súčinnosti zistil a zrekapituloval si v chronologickom slede tieto relevantné skutočnosti:

Sťažovateľ bol rozhodnutím o zaistení z 23. júla 2014 obmedzený na osobnej slobode (zaistený) podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov pre účely realizácie trestu vyhostenia uloženého právoplatným odsudzujúcim rozsudkom. Sťažovateľ adresoval 6. októbra 2014 útvaru policajného zaistenia žiadosť o prepustenie zo zaistenia, v ktorej dôvodil neúčelnosťou zaistenia jeho osoby. Dňa 7. októbra 2014 podal najvyššiemu súdu žalobu pre nezákonný zásah útvaru policajného zaistenia ako orgánu verejnej správy podľa § 250v OSP. Útvar policajného zaistenia doručil 16. októbra 2014 právnenému

zástupcovi sťažovateľa svoje stanovisko k jeho žiadosti o prepustenie zo zaistenia, ktorým predmetnej žiadosti nevyhovel. Sťažovateľ 24. novembra 2014 doplnil žalobu o informáciu, že požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky. Najvyšší súd namietaným rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že nespĺnil podmienku vyplývajúcu z § 250v ods. 3 OSP, teda že nepodal opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení z 23. júla 2014, ktorý má prednosť pred návrhom podľa § 250v OSP. Príkazom príslušnej zložky Policajného zboru č. PPZ-HCP-PO6-ZVC-2-109/2015 z 21. augusta 2015 (ďalej len „príkaz na prepustenie z 21. augusta 2015“) bol sťažovateľ podľa § 90 ods. 2 písm. b) bodu 1 zákona o pobyte cudzincov zo zaistenia prepustený.

II.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil námietku porušenia svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody, okrem prípadov uvedených v tomto ustanovení pod písmenom a) až f), pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, pričom podľa písmena f) je takýmto prípadom zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

21. Podľa § 90 ods. 2 písm. b) zákona o pobyte cudzincov zariadenie je povinné prepustiť bez zbytočného odkladu zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny:

1. ak zanikol účel zaistenia; 2. na základe právoplatného rozhodnutia súdu; 3. ak uplynula lehota zaistenia; 4. ak rozhodnutie o zaistení stratilo platnosť podľa § 88 ods. 10; 5. ak na základe rozhodnutia policajného útvaru zložil peňažnú záruku na účet Policajného zboru. Podľa § 90 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov zariadenie je povinné skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia.

22. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovaniu medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

23. Sťažovateľ je toho názoru, že mu zo strany najvyššieho súdu ochrana jeho právu na periodickú kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania zaistenia podľa ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru nebola poskytnutá, keďže sa najvyšší súd jeho návrhom odmietol meritórne zaoberať.

24. Najvyšší súd v namietanom rozsudku formuloval záver, že sťažovateľ nespĺnil podmienku vyplývajúcu z § 250v ods. 3 OSP, a síce, že nevyčerpal opravný prostriedok, ktorým disponoval proti primárnemu rozhodnutiu o zaistení z 23. júla 2014, a preto sa skúmaním ďalších podmienok, ktoré musia byť splnené, kumulatívne bližšie nezaoberal. V stanovisku k sťažnosti sťažovateľa najvyšší súd pozmenil svoj postoj a prezentoval názor, že sťažovateľ mal ochranu svojich práv uplatniť prostredníctvom návrhu na konanie proti

nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 250t OSP, keďže podľa mienky najvyššieho súdu útvar policajného zaistenia, ktorému sťažovateľ adresoval žiadosť o prepustenie zo zaistenia, nekonal spôsobom predpísaným relevantnými ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov.

25. V rámci suverénneho práva štátov kontrolovať vstup a pobyt cudzincov na vlastnom území má štát nepopierateľné právo „zaistiť“ (pozbaviť osobnej slobody) cudzinca, proti ktorému prebieha konanie o vyhostenie. Takéto zaistenie je zlučiteľné s čl. 5 ods. 1 dohovoru, pokiaľ je vykonané v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami. Sťažovateľ bol zaistený v zmysle § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov pre účely výkonu uloženého trestu vyhostenia. Možno teda konštatovať, že obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa bolo *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru.

26. S odkazom na ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru je osobe obmedzenej na osobnej slobode zaistením v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru poskytnutá ochrana v podobe periodickej súdnej kontroly zákonnosti tohto zaistenia. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že má predmetné ustanovenie dohovoru zvýšený význam v prípadoch, keď k pozbaveniu osobnej slobody dôjde na základe rozhodnutia správneho orgánu, pretože zabezpečuje zaistenej osobe preskúmanie takéhoto rozhodnutia nezávislým súdom (II. ÚS 557/2012).

27. Prípady pozbavenia osobnej slobody (zaistenia) majú byť v intenciách označeného článku dohovoru podrobené periodickej kontrole ospravedlniteľnosti ďalšieho trvania zaistenia. Preto má dotknutá osoba právo domáhať sa, aby súd preskúmal zákonnosť ďalšieho trvania pozbavenia jej osobnej slobody. Vzhľadom na to, že sa naplnenie podmienok ustanovených zákonom v čase vyvíja a pôvodné zaistenie nariadené zákonným spôsobom môže stratiť svoje opodstatnenie a stať sa tak nezákonným, mala by byť zaistená možnosť domáhať sa takejto kontroly opakovane v určitých primeraných intervaloch. Požiadavky na urýchlené rozhodovanie o pozbavení osobnej slobody a na periodickú súdnu kontrolu v primeraných intervaloch majú svoje opodstatnenie v tom, že zabezpečujú, aby zadržaná osoba nemusela byť vystavená nebezpečenstvu, že zostane podrobená

zadržovaniu aj dlho po tom, ako pozbavenie jej slobody prestalo byť ospravedlniteľné (pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Shishkov proti Bulharsku, č. 38822/97 z 9. 1. 2003).

28. Sťažovateľ požiadal o prepustenie zo zaistenia dôvodiac, že sa jeho zaistenie javí ako neúčelné, keďže v jeho prípade zaistenie smerovalo k výkonu uloženého trestu vyhostenia, ktorého realizácia sa stala podľa neho nemožnou, a to s ohľadom na bezpečnostnú situáciu v jeho domovskom štáte, z dôvodu ktorej nerealizuje Slovenská republika žiadne návraty štátnych príslušníkov do tejto krajiny. Sťažovateľ teda nenapádal primárne rozhodnutie o zaistení z 23. júla 2014, ale domáhal sa súdnej previerky zákonnosti ďalšieho trvania zaistenia jeho osoby. Najvyšší súd obsah návrhu vyhodnotil zjavne nesprávne, keďže dospel k záveru, že sťažovateľ nesplnil pre poskytnutie ochrany podľa § 250v OSP prvú podmienku, a to vyčerpanie opravného prostriedku proti primárnemu rozhodnutiu o zaistení. Najvyšší súd tak dospel predčasne k záveru, že v danom prípade sťažovateľovi v konaní podľa § 250v OSP ochranu nemožno poskytnúť.

29. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že právo na periodickú kontrolu dôvodnosti zaistenia je výslovne zakotvené v ustanovení § 90 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov. Je teda nielen povinnosťou všeobecných súdov periodicky kontrolovať dôvodnosť zaistenia, ale túto povinnosť má aj príslušný správny orgán.

30. Najvyšší súd vzhľadom na právny názor, ku ktorému dospel, sa nezaoberal skúmaním otázky, ktorej zodpovedanie bolo prvým krokom v poradí, a síce otázky, či stanovisko útvaru policajného zaistenia, ktorým žiadosti sťažovateľa nevyhovelo, a teda nevydal „Príkaz na prepustenie štátneho príslušníka tretej krajiny z útvaru policajného zaistenia pre cudzincov“ (tak ako to učinil následne – pozri príkaz na prepustenie z 21. augusta 2015), bolo potrebné kvalifikovať ako rozhodnutie alebo ako tzv. iný zásah. Pokiaľ ide o neskoršiu argumentáciu najvyššieho súdu prezentovanú v stanovisku doručenom ústavnému súdu, v ktorom zastáva najvyšší súd názor, že príslušným konaním, v rámci ktorého mal sťažovateľ prvotne uplatniť ochranu svojich práv, bolo konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 250t OSP, ústavný súd je toho názoru,

že v sťažovateľovom prípade postup príslušného správneho orgánu nevykazoval črty nečinnosti, keďže správny orgán svoju právomoc nepoprel, obsahom žiadosti sťažovateľa sa zaoberal, a teda na ňu reagoval.

31. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd, ktorý podmienil poskytnutie ochrany právam sťažovateľa (prostredníctvom vykonania súdnej previerky zákonnosti ďalšieho trvania zaistenia) vyčerpaním opravného prostriedku voči prvotnému rozhodnutiu o zaistení, tým de facto poprel naplnenie účelu čl. 5 ods. 4 dohovoru a takýto jeho postup spolu s namietaným rozsudkom nemožno kvalifikovať ináč ako arbitrárny. Ústavný súd tak dospel k záveru o porušení práv sťažovateľa zaručených čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžz 12/2014 a tiež namietaným rozsudkom najvyššieho súdu.

III.

32. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

33. Keďže ústavný súd konštatoval porušenie práva sťažovateľa zaručeného čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, v zmysle § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil. Vzhľadom na skutočnosť, že bol sťažovateľ príkazom na prepustenie z 21. augusta 2015 zo zaistenia prepustený, postup vrátenia veci sťažovateľa na nové konanie najvyššiemu súdu neprichádzal do úvahy, keďže o zaistení možno rozhodovať iba pro futuro, nie za dobu minulú (obdobne pozri II. ÚS 557/2012, II. ÚS 595/2012, I. ÚS 2014/05).

34. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 20 000 €, v ktorej túto žiadosť nijako neodôvodnil. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

35. Ústavný súd pri rozhodovaní otázky priznania finančného zadosťučinenia aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. Vyslovenie porušenia garantovaných práv sťažovateľa postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu a zrušenie namietaného rozsudku predstavujú podľa názoru ústavného súdu vo svojom súhrne s prihliadnutím na skutočnosť, že si sťažovateľ vlastný dôvod zaistenia (uložený trest vyhostenia) privodil svojim úmyselným a závažným protiprávnym konaním, dostatočné zavŕšenie poskytnutej ochrany. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažovateľovi požadované primerané finančné zadosťučinenie nepriznal.

36. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku bližšie nešpecifikoval.

37. Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 v konaní pred ústavným súdom sa určí ako 1/6 z výpočtového základu (t. j. zo sumy 839 €), čo predstavuje sumu 139,83 € a hodnota režijného paušálu sumu 8,39 €.

38. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia sťažovateľa

a tiež podanie sťažnosti), čo celkovo predstavuje sumu 279,66 €. K tomu bolo potrebné pripočítať dvakrát režijný paušál v celkovej výške 16,78 €, čo predstavuje celkovú sumu 296,44 €. Trovy konania je povinný zaplatiť sťažovateľovi najvyšší súd na účet jeho právneho zástupcu.

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017